Օրագիրին սէնէվի գըյմէթի բէշին օլարագ 200 ղրշ․ օլուպ, հէր նուսխէսի 40ար բարայա սաթըլաճագ տըր ։
Թաշրալարտան միւշթէրի եազըլմագ իսթէյէնլէր սէնէվի պէտէլինի իլէ Օսմանլը վէրագը բէշին կէօնտէրմէլի, վէ եախօտ պուրատա պիր ատամ կէօսթէրմէլի տիրլէր ։

ՕՐԱԳԻՐ
Կ․ ՊՈԼՍՈՅ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Իլանաթըն սըրասը իւչ տէֆա իչին 2 ղրշ․ իքինճի տէֆա իչին 1 ղրշ․ վէ գըյմաթը նէշր օլունաճագլարա բաղլը օլունաճագ տըր ։
Մէքթուպ վէ սայիրէ Ցիլեանճըլար եօղուշունտա Եուսուֆեան խանընըն իքինճի գաթընտա նումէրօ 4 Օտայէ Խօճատուրեան խամինէ կէօնտէրիլմէլէ տիր ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ | ١٢٨٧ ԶԻԼԿԱՏԷ ٧ | ՇԱԲԱԹ 16 ՅՈՒՆՎԱՐ 1871 | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 28 ՅՈՒՆՎԱՐ | ԹԻՒ 352

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 16 ՅՈՒՆՎԱՐ

ԴԷՊՔԵՐԷՆ ԴԱՍ ԱՌՆԵՆՔ

Աննշան Բրուսիա՝ նշանաւոր Գաղիոյ վրայ հրաշքներ գործեց․ մէկուն գլուխը՝ միւսին սիրտը գերազանցեց․ մենք ոչ այն ունինք և ոչ միւսը, այն է՝ ոչ գլուխ և ոչ սիրտ․ բայց մարդենք ճիշդ այնպէս ինչպէս է Բրուսիացին ու Գաղիացին․ դէպքերու ենթակայ ենք, գլխու և սրտի պէտք ունինք․ անոնց հետ կապրինք ճիշդ այն դարուն մէջ՝ ուր մրցում կայ ժամանակի, ուր մէկ վայրկենի կորուստը՝ մէկ դարու կորուստ է․ ո՞րկէ պիտի սկսինք — Ս․ Պատրիարքը լաւ պատասխան մը տուած է ատոր՝ «Ժողովուրդը ոտք է, նա պէտք է քալէ» — Գեր․ Ներսէս Սրբազան ալ կը պատասխանէ ատոր «վարչութիւնը գլուխ է, նա պէտք է շարժէ ոտքը» — արդ ո՞րկէ պիտի սկսինք — վարչութիւնը կ՚սպասէ որ ժողովուրդը՝ ոտքը՝ դալէ — ժողովուրդը կսպասէ որ՝ վարչութիւնը՝ գլուխը շարժէ զինքը․ ուրեմն այս տարւան Ս․ Ծննդի պաշտօնական շնորհաւորութիւնը մեր առջև ճշմարտութիւն մը դրաւ, մեր վիճակը իր պարզ բառերովը մեզ իմացուց — սպասել․ այս է ահա մեր այսօրվան ճշմարիտ վիճակը․ սպասել կը նշանակէ կոխկռտուիլ, չսպասելէն և առուցիւ ալ կոխկռտուած ենք․ բայց ո՞վ է մեզ կոխկռտողը — ժամանակը՝ պիտի ըսենք․ բայց ասով Թերևս բան մը չի պիտի հասկցուի ։

Ուրիշ բառերով ըսենք ։

Ի՞նչ գիտենք և կամ ի՞նչ սորվելու միտք ունինք — տուր այս հարցմանց պատասխանը, այն ատեն դատէ Թէ ուրկից կոխկռտուեցար — արուեստ գիտե՞ս կամ սորվելու վրայ ես — ոչ — բնութեան գաղտնիքները գիտե՞ս կամ գիտնալու վրա՞յ ես — ոչ — հապա ի՞նչ գիտես և ի՞նչ կուզես սորվիլ — Եւրոպական լեզուներ՝ վիպասանութիւն կարդալու համար․ վերացական գաղափարներ՝ միտքովդ քեզ գոհացնելու համար․ ուրեմն ինչ որ Թանձրացեալ կամ նիւթական է՝ չիկայ քու քովդ, և ինչ որ բարոյական կամ վերացական է կուզես ունենալ — դժբաղդութեան օրերուն մէջ Վիքթօր Հիւկօ ըլլալ կուզես, և ահ կը քաշես երբ անոր գրութիւնները կարդաս, ըսելով Թէ՝ արդեօք ե՞րբ ասոր պիտի հասնիմ․ բայց չես ուզեր ըլլար գոնէ Բրուսիական զինուոր մը որ ունենաս ծոցդ Թուղթ մը, ուր նշանակուած ըլլայ քու կռուած տեղդ իր որոշ չափերովը — երբ կը կարդաս Բրուսիական յաղթութիւն մը կը տրտմիս Թէ՝ ինչո՞ւ գիտութիւնը յաղթեց վերացականին․ իսկ երբ կը կարդաս Գաղիական յաղթութիւն մը՝ կը հրճուիս, ու ըսած կըլլաս, պէտք է գիտութեան պարտութիւնը ։

Բաղձալ՝ իմ և՛ քու ձեռքդ է, բայց գործել ու յաղթել՝ ոչ իմ, ոչ քու, այլ կարողին ձեռքն է ։

Եթէ օր մը մեզ շնորհուի մեր իրաւունքը լիովին և զինուորական ծառայութեան մէջ մտնելով, օտար ազգի մը կամ Բրուսիոյ հետ պատերազմի բռնուինք, Բրուսիոյ բանակին մէջ գտնուած մէկ լեզուագէտ զինուորին դէմ, 100 լեզուագէտ զինուոր կարող ենք հանել, բայց անոր 10·000 երկրաչափին դէմ, և ոչ իսկ մէկ զինուոր․ աւելի մօտն ըսենք․ Պեռլինէն գալիք զինուորաց ամենքն ալ պիտի կրնան գիտնալ այսօր քու ձեռքդ գտնուած ամեն մէկ գիւղի կամ քաղաքի անունը, դիրքը, բնակչաց բնակութիւնը և ամենայն հանգամանքը, բայց դու մինչև իսկ քու ծնած ու սնած երկիրդ և ոչ իսկ մէկ հանգամանքը պիտի կրնաս ճանչնալ այս ընթացքով ։

Թող այս, քանզի շատ հեռու ենք ։

Այսօր ձեռքդ պատառ մը հաց ունիս, կուտես ու կը գոհանաս, վաղը այդ հացը ձեռքէդ պիտի առնեն և արդէն իսկ առնելու վրայ են, և շատ մասը առած են․ ի՞նչ պիտի ընես եթէ հասնի — դու կը կարծես Թէ չը հասնիր, բայց բացատրեմ որ տեսնաս Թէ ինչպէս կը հասնի ։

Ի՞նչ կը շահէիր առաջ և ի՞նչ ծախս կընէիր, և հիմա ի՞նչ կը շահիս ու ի՞նչ ծախս կընես․ հաշւոյ մտիր անգամ մը, այն ատեն պիտի տեսնես Թէ առաջ 100 կը շահէիր ու 50 ծախս կընէիր, իսկ հիմա 1000 կը շահիս 2000 ծախս կընես, եթէ վաճառական ես, բայց անանկութեամբ գոցելու, իսկ եթէ արհեստաւոր ես, կամ գործաւորիդ իրաւունքը կորսնելու կամ հարուստ աղջիկ մը առնելով անոր հօրմէն ունեցած հարստութեանը տիրանալու և պարտքդ անով վճարելու յուսով, ուստի որ կողմ դառնաս բացդ, բացով գոցելու միտք մ՚ունիս ։

Առաջինը փորձողներ շատ եղան, և շնորհիւ անոնց, երկրին քրէտին պակսեցաւ, երկրորդն ալ փորձողներ շատ եղան, ու շնորհիւ անոնց երկրին երիտասարդ մասը գործաւորութենէ հեռի փախչելով, Թոշակաւոր ծառայութեան հետամուտ եղաւ, իսկ երրորդին այսինքն դրամօժիտին համար, արդէն ծնողք աղջիկ զաւակ ծնելուն անէծիւք ողջունել սկսան նորածնին ծնունդը ։

Մէկ աւելի որոշ օրինակ մ՚ալ տանք որ, տեսնես Թէ, ու՞ր էիր և ու՞ր հասեր ես ։

Առաջ տղայ մը ունենալուդ պէս, տղուս Թեզգէրէի (արհեստ) մը անցնելու եմ կըսէիր, և եթէ աղջիկ մ՚ունենայիր, Թեզգէրէի ունեցող փեսայ կը փնտռէիր, ուրեմն իւրաքանչիւր ընտանիք և անհատ, արհեստ մը սորվելու հետամուտ և պարտական էր, նաև այն քաջալերական յաւելուածով որ՝ միշտ կը կրկնէիր Թէ արհեստին դէզը չըլլար, իսկ արհեստաւորին դէզը կըլլայ ։

Այս էր առջի վիճակդ, իսկ հիմայ տղայ մ՚ունենալուդ պէս, եթէ մանչ է 1/200 ոսկի շահեցայ և եթէ աղջիկ է 1/200 ոսկի ունենալու հարկին տակ մտայ կըսես, արհեստին խօսքը բնաւ չիկայ ։

Արդ յայտնի է Թէ արհեստը մէկդի Թողուցինք, բայց տեղը ի՞նչ դրինք — որոշ ըսենք, ոմանք Թոշակաւոր պաշտօնէութիւն, այսինքն Թարգմանութիւն, գրագրութիւն, հաւաքչութիւն (Թահսիլտար) և՛ դրին անոր տեղ, ոմանք խաբէութիւն՝ գործունէութեան անուամբ՝ եթէ քիչ շատ դրամագլուխ մ՚ունի, և միջնորդութիւն և կամ ասոնց նման գործեր եթէ դրամագլուխ չունին ։

Այս գործերն յայտնապէս կըցուցնեն Թէ, նիւթ մը գերազանց պաշտօնի հանելու գործեր չեն, կամ սանկ ըսենք, արհեստ չեն, բան մը չեն աւելցներ նիւթի մը վրայ, այլ ուրիշին ձևի բերած նիւթին ծախուելու պաշտօններն են ։

Բայց ո՞վ է այս ուրիշը որ քեզ, իր շինած նիւթը ծախելու կը ծառայեցնէ — Եւրոպացին անշուշտ, ուստի դու ո՛ր կողմ ալ դառնաս անտարակոյս անոր ծառայ գրուած ես, մինչև առաջ այսպէս չէիր, այլ դու կը շինէիր և դու կը ծախէիր — ուրեմն շինելու փոխարէն քու առած սովդ գնաց ձեռքէդ, այս գացածը ո՛ւ հացիդ գի՞ն է Թէ՝ ոչ — հարկաւ է, բայց չըկարծես Թէ սակ քիչ բան է, 10 ղուրուշի մէտաքսը 1/200 ղուրուշ շինութեան ծախք ունի վրան որ կը ծախես էն շատը 120 ղուրուշի, ուստի 20ը եթէ դու կառնես ծախելու աշխատութեանդ փոխարէն, 100ը Եւրոպացին կառնէ շինելու աշխատութեանը փոխարէն ։

Պիտի ըսեն հարկաւ, ո՞ւր սորվինք — տեղը դիւրին է գտնել եթէ ուզելու ջանք ըլլայ․ ամեն տարի աւելի Հայու տղայք Եւրոպա կը ղրկուին զանազան ուսմանց համար․ քանի՛ տղայ ղրկուած է մինչև այսօր արհեստ սորվելու համար — Թեև և ոչ մէկ տղայ․ ուստի այս պակասութեան վնասուն քեզ քանիներորդը հաշուելու դիւրութիւն մը տուած ըլլալու համար գլխուդ ֆէսը առջիդ կը դնեմ, որ քեզմէ ուրիշ հագնող ազգ չիկայ, բայց Տաճկաստանի մէջ մէկ կայսերական գործարանէն զատ բնաւ ուրիշ մ՚ալ չիկայ, և եթէ դժբաղդաբար ներկայ պատերազմին ժամանակին ըլլար Աւստրիոյ կառավարութիւնն ալ և անոր երկիրներն ալ պաշարուէին և գործարաններն այրէին․ մէկ քանի տարիներ գլուխնիս բաց պտըտելու պիտի պարտաւորէինք․ ասով չափէ ուրիշ պէտքերդ ալ, որոյ զանազան տեսակներուն համար արդէն նեղութիւնն զգալի ըլլալ սկսած է ահա ես դուն ո՛վ է քեզ կոխկռտողը ։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԱԼՄԱՆԵԱՏԱ ՂԱԶԷԹԷ ՍԷՐՊԷՍԻՅԷԹԻ

« Պէրլինտէքի մաթպուաթ գալէմինին, պիզզաթ նէշր իլէտիղի եախօտ մաաշ պաղլաեարագ գուլլանմագտա օլտուղու ղազէթալարընէ նիհէթէ գուլլանմագտա օլտուղունու, ղազէթաճըլըղա դաթէն չօգ տէֆա իշար իլէ եհալինին տիգգաթընը ճալէպ էթմիշիզ տիր ։

Նասըլ քի տէմիշիգ, Պէրլինտէ խարիճիյէ նազըրլըղը, էճնէպի ղազէթալարընը կէօզտէն կէչիրիր, հիւքիւմէթէ գարշը եազըլարը ճէզա վէրմէզ, հիւքիւմէթէ թէվէճճիւհ կէօսթէրէնլէրէ մէքթուպլար եազմագ վէ մէսարիֆաթը կիզլի իւզէրէ գուլլանըլմագ թախսիս օլունմուշ օլան մէպլաղտէն գարըլմագտա օլտուղու հալտէ, խասսէթէն պէնտալէր գալէմ ալըպ նէշր իթտիրմէքլիքտէ թային օլունմուշ մախսուս պիր գալէմ վար տըր ։

Ալման ղազէթալարընտան պիրիսի պիրազ սէրթճէ միւճատէլէյէ պաշլատըղը բօլիթիգ խայլէր վէրիլիր, վէ բօլիս, մէզքիւր ղազէթանըն քեամիլէն դարանմասընա եախօտ օլ նիւսխալէրին թօբլանըպ միւլքիյէնին մահպէսէ իրգաի իսթիյանինէ տայիր պիր թէպլիղ իկրա իտէր, եախօտ մէզքիւր ղազէթանըն էհալիսէ տաղըլմասընա էնվայի կիւճլիւքլէր իբգարմասը իչին բօստախանէյէ էմր օլունուր ։ Լէճնէյի ղազէթամը օլտուղու սուրէթտէ մէմալիքէ կիրմէմէսի իչին թիգգաթ օլունուր ։ Պու գաստարը եասագ մուամէլէթընա տայիր տիր ։

Ֆագաթ պունունլա իքթիֆա օլունմազ, իլա լայըգըլը գաւանէլէր թանզիմ էտէրք մուհրամ տըր, եանի Մ․ Պիզմարգըն, սօնրատան էֆքեարը ամմէ թարաֆընտան իւրամ օլունմուշ տուր կիպի կէօսթէրմէք իչին էհալինէ գարշու իթթիհամք ալտըսընտա պուլունտուղու թէսավվուրաթ չօգ օլունմալը տըրլար ։

Մէզքիւր գալէմին էքսէրիա խուլաֆալարը պու խըտմէթի իլէ մէշղուլ տուրլար։ կաղէթ տը Գօլօնը, կաղէթ տը Վէզէր, կաղէթ տը Սիլէզի վէ սայիրէ պաշլըճա Ալման ղազէթալարը վէ պիր գաչ Թանէ Պավիէրա վէ Վիւրթէմպէրկ ղազէթալարը, վագըթ վագըթ էհալինին նազարը տիգգաթընա իհալէ իտէրէք նէշր էյլէմէքտէ օլտուգլարը մէքթուպլարը, մէրգում խուլաֆալարտան գաբուլ իտէրլէր։

Քէզալիք խասսէթէն Ալմանեա իչին Բրօվէնցիալ Գօրէսբօնտանց վէ Ինկիլթէրա վէ Ամէրիգա իչին Նօրթ Ճէրմէն Գօրէսբօնտանց վէ սայիր մէմալիքլէր իչին տախի Գօրէսբօնտանս տը Պէրլին նամ ղազէթալարա պիզզաթ խուլաֆալար եազմագտա եախօտ եազտըրթմագտա տըրլար։

Պու Թէֆէրրուաթտան, հէր կիւն իշիտիլմէքտէ օլան, միւէլլիֆ մաճպուսա գօնուշ՝ ղազէթա գարանըշ՝ Թօբլանըշ վէ իրսալտէ կէճիքիշլէրին սէպէպի անլաշըլըպիլիր։

Իշթէ պու գաիտէնին նէթիճէսինտէն պիրիսի օլմագ իւզրէ Բէյշթատ մէճլիսինտէքի մէպուսլար հապս օլունմուշ խայինէ ղազէթալար գաբաթըլմըշ, վէ Թայմըզ օլ մահսուս կիգիւ ահտամէնին գօբէասընը նէշր իտէպիլմիշ։ Վէրսայլտա վէ Ֆրանսանըն սայիր շէհիրլէրինտէ Բրուսիանըն րէսմի Մօնիթէօրու նէշր օլունմագտա, վէ Պէրլինտէ Թապ օլունան նիմ րէսմի ղազէթալար, կեահ Պօհէմիայը Թասահուպ իտէր, կեահ Մաճառը եօգշար, վէ կեահ Ավուսթրիաեը եա Թահսին վէ եախօտ Թագպիհ իտէրլէր։

Քէզալիք պու Թէտպիրին իճրասը սէպէպինտէն տիր քի, շիմտիլէրտէ Ֆրանսատա, Մ. Պիզմարքըն Թէէսիրի իլէ պիր ղազէթա նէշր էյլէմէքտէ օլուպ՝ սաարը Բարիզտէ Բրուսիա պաշ գօնսօլօսլուղու իթմիշ օլան Մ. Պամպէրկ՝ ուղուն միւտաէթ Բարիզտէ, ղազէթաճըլար իլէ սըգը իւնսիյէթի սայէսինտէ, Ֆրանսատա վէ Ալմանեատա գըրալ նիյէօմուն ասկէրիյէճէ եէտի վահիտ էֆքեարընտա օլմասը վէ անըն հասըլ իտէճէկի սէմէրէլէրինէ գարշը եազան քեաֆֆէյի մուհարիրլէրին խիմէրլէրինի Թօբլաեապիլմիշ տիր։

Վէլհասըլ մէզքիւր գալէմ Թէտպիրինտէն իլէրի կէլմիշ տիր քի, միլլէթճէ պիր բօլիթիգա Թարիքի Թութմուշ օլուպ փագաթ կէրէկի կիպի միւսլիհ վէ սէրպէսիյէթ էֆքեարընտա պուլունան Վօլքս Ձէյթունկ նամ Ալման ղազէթասընըն, Ալման օրտուսունա մէճճանէն տաղըթմագտա օլտուղու նիւսխէլէրի բօսթատան գապուլ օլունմասը վէ մուղայըրը օլարագ՝ Բրուսիա հիւքիւմէթի Թարաֆընտան նէշր օլունան Գօրէսբօնտանս տը Պէրլին ղազէթասը՝ րիվաեէթէ կէօրէ մուհարէպէնին ահվալը իւզէրինէ անլէրէ մալիւմաթ վէրմէ իչին Ալմանեատա պուլունան Ֆրանսըզ էսիրլէրինէ մէճճանէն տաղըթըլմագտա տըր։

Պիզիմ ղալիթ վէ ասկէրլէրիմիզին խապէրի օլմա՛ն։ Էնթէրնասիօնալ.

Բրուսիա վէ Ավուսթրիա պէյնինտէ վուգու պուլան եագընլըգ.

«Էնի սէնէնին հէտիյէլէրինտէն հիչ պիրիսի, տէր Գօլօնէր կաղէթ նամ ղազէթա, Բրուսիա եանի Ալմանեա վէ Ավուսթրիա պէյնինտէ վուգու պուլան եագընլըգտան զիատէ մէսուտ տէյիլտիր։ Բրուսիա իշթէ 1848 սէնէսինտէն պէրու մութլագա իթտիգիմիզ տէյիլ եալընըզ Ավուսթրիա իլէ ուղրաշմագ խուսուսունու, իլլա մէզքիւր հիւքիւմէթ իլէ պիր խալիսանէ իթթիֆագ մէվգըյի իճրայէ վազ էյլէմիշտիր…։ Ֆէնտի պիթարաֆըլըղը իչին ութանմամաեա պաշլամագտա օլան Ինկիլթէրա, անինտէ իշպու իթթիֆագա իլհագ օլաճագ, վէ պու իկի հիւքիւմէթլէր միւթթէֆիքըն Օնօրլու սուրէթտէ մուամէլէտէ պուլունարագ, տիւնեանըն սուլհ ու սալահ իւզրէ պուլունաճաղընըն էն ալէա Թէէմինաթը հուսուլէ կէթիրմիշ օլաճագլար տըր։ Ղազէթայի մէզքիւր եինէ այնի մէսէլէ հագգընտա սայիր պիր պահս եազարագ, պէր վէճհի աթի պէեանը էֆքեար էյլէմիշ տիր։ «Ալմանեանըն վէ Ավուսթրիանըն մէնֆաաթլարը պիրպիրլէրիլէ պաղլը տըրլար. Էկէր Էվրօբա, Բուսիանըն գուվվէյի ազիմէյէ մալիք պուլունմասընտան խօշլանմազ իսէ, հիւքիւմէթը մէզքիւրէնին գօնշուլարը պուլունան տէվլէթլէր — Ալմանեա վէ Ավուսթրիա — հիչ պիր վագըթ անտէն խօշլանմազլար։ Լաքին Շարգ մէսէլէսինէ կէլինտիքտէ…. Թիւրքիանըն իտարէսի գանունլարընը անըն եէրինէ սայիր նիզամը բօլիթիգա գանունլարը վազ օլունմամասը իչին, միւմքին օլտուղու գատար ուղուն միւտտէթ մուհաֆազա իտէճէյիզ։ Շիմտիյէ տէկին պու կէօնա եէնի պիր նիզամ ուսուլի իհտասը մէսէլէսի զուհուր իթմէմիշ տիր։ Թիւրքիաեը պիր Թագըմ ուֆագ խրիսթիան բրէնսլիքլէրինէ Թագսիմ իթմէք իչին օլունան ճահտ ու իգտամաթըն նէթիճէսի, անինտէ ումումի հիւքիւմէթսիզլիղին զուհուրի վէ մէմալէքին բարչալանմասը օլաճագ օլուպ, Բուսիա իսէ օլ վագըթ միւտախէլէ իթմէք իչին արաեըպ պուլամատըղը պիր պէհանէյի պուլմուշ օլաճագ տըր․․։ Ղազէթայի մէզքիւր [illegible] քէնտի պահսընա իլավէ իտէր։ «Գարա–տէնիզ մէսէլէսինտէ, Բրուսիա հիւքիւմէթի անըն միւճատէլէսինի պիր գօնֆէրանս իչինտէ միւսլիհ Թարիգլէր իլէ հալլ ու Թէսվիյէ իթտիրմէնէ միւքթէտիր օլմասըյլա ֆիլէն Ավուսթրիա հիւքիւմէթինին մէնֆաաթընը մուճիպ օլաճագ սուրէթտէ պիր հարէքէթտէ պուլունմուշ տուր․․․։

Հաթթա, նէֆսը Վիէննատա Բրուսիանըն Բուսիա իլէ արասը էյի օլտուղու, վէ մուհարէպէյի հաղըր էսնասընտա Բուսիանըն Թութտուղու Թարիքինտէն անընլա տօսթանէ սուրէթտէ պուլունմաեա տահա զիատէ պիր հագգը պուլունմասը ունուտուլմամալը տըր, մատէմ քի պուհուն մուղայըրը օլարագ մուհարէպէյի մէզքիւրուն խիթամը էսնասընտա, Ավուսթրիա հիւքիւմէթի բիղարազ պիր հալտէ պուլունմուշ տուր. մահ Բրուսիանըն Գարա–տէնիզ մէսէլէսինէ պիզզաթ Թիւրքիատան զիատէ պիր էհէմմիյէթ վէրիպ, վէ պու միւնասիպէթլէ Բուսիա իլէ պիր մուհարէպէ աչըլմասընա սէպէպիյէթ վէրէճէյի մէէմուլ օլունամազ։»

Նիհայէթ իւլ էմր, Լէհիստան մէսէլէսինտէ տախի, մէզքիւր ղազէթանըն էֆքեարընճա, մատէմ քի Բրուսիա վէ Ավուսթրիա իքի հիւքիւմէթլէր հիսսէմէնտ պուլունմագտա, վէ իքիսինինտէ մէսէլէյի մէզքիւրէտէ օլան մէնֆաաթլարը պիր տիրլէր, պիր չաթըշմագ գօրգուսու իչին հիչ պիր սէպէպ պուլունմամագտա իմիշ։

ԳՕՆՖԷՐԱՆՍ

Տէյլի Նիուզ նամ ղազէթանըն Վիէննատաքի մուխպիրինին գավլինճէ, Ավուսթրիա հիւքիւմէթի, Գօնֆէրանստա էօն աեագ օլարագ սուլհ մուգավէլէլէրի Թէքլիֆ իթմէք նիեէթինտէ իմիշ։ Պու խուսուս հագգընտա Ավուսթրիա րէյիսի վիւքէլասը գօնթ տը Պայսթ իլէ Մ. Պիզմարք միանէսինտէ գարշըլըգ Թահրիրէն միւզաքէրաթ վագը օլմուշ տուր։ Ինկիլթէրատա մուգիմ Բրուսիա սէֆիրի գօնթ Պէրնսթօրֆա, Ավուսթրիա Թէքլիֆինէ իյի գապուլիեէթ իթմէսի իչին Թալիմաթ կէօնտէրիլմիշ տիր։

Մէզքիւր սուլհ մուգավէլէլէրի Թէքլիֆլէրի շու ատիտէքիլէր տիր տէնիր։

1. Ֆրանսա, Բրուսիաեա 20 գըթա հարպ սէֆինէսի, պիր միլեար Թալէր (իւչ միլեար ֆրանգա եագըն) վէ Րէն նէհրինին սօլ գըեըսընտա 4000 Ալման միլի էնինտէ պիր միգտար արազի վէրմէքլիքէ Թահիւտ իտէճէք տիր։

2. Ֆրանսա, սուլհուն գաթիէն իմզալանմասընտա տէկին Բրուսիաեա պիր գալէ (գանղըսը օլտուղու նամալիւմ) վէրմէքլիքի Թահիւտ իտէճէք տիր։

3. Ֆրանսա, Րէն նէհրինտէն 20 միլ ուզագլըղա գատար գըեըսընտա պուլունան գալէլէրին եըգըլաճաղընը Թահիւտ իտէճէք տիր։

Բրէօզ Ցայթունկ նամ ղազէթանըն րիվաեէթինէ նազարէն, Վիէննատա տիբլօմաթ տայիրէլէրինտէ, Գարա–տէնիզին պիթարաֆլըղը մէսէլէսի հագգընտա Բրուսիա իլէ Ինկիլթէրա տէվլէթլէրինին քեամիլէն հէմֆիքեար պուլունտուգլարընա խաքեաթ օլունուշլար վէ Ավուսթրիա տախի, անլէրէ պիրլէշէճէք իմիշ։

Թունա պօղազլարը հագգընտա Ավուսթրիանըն Թէքլիֆաթընը գօնֆէ[illegible] ֆընտան Թասահուպ օլունաճաղը տախի իլավէթէն պիլտիրիլմէքտէ տիր։

— Բրուսիա պարպարըգլարը լիւթասընա շու աթիտէքի վագա տախի իլավէ օլունմուշ տուր։

Մէզքիւր վագա, Բրուսիալըլարըն ճէպրէն մուհիմմաթ Թօբլամագտա օլտուղու Գօթ տ'Օր գարիէլէրինտէն պիրիսինտէ վուգու պուլմուշ տուր։

«Քէօյլիւնին պիրիսի, քէնտի պարկիրինի պէսլէմէք իչին մալիք օլտուղու սամանէ պիր չուվալ էուլաֆընը Բրուսիալըլար Թարաֆընտան ղասպ օլունտուղունու կէօրիւպ, պիր արա տիւշմէնէրէք պիր հըրսլանըշ իլէ, եաղմա իտէնլէրին պիրիսինէ պիր պուչագ սարլար վէ խաֆիֆճէ եարալար։

Բրուսիալըլար մէրգումու տէր հալ Թութարագ, ճէզա իչին նիհաեէթ ատէթա պիր էօլիւմ իլէ էօլտիւրէճէք եէրտէ, էլլէրի վէ այագլարընը սըգըճա պաղլայըպ, չէյրէքտէ պիր, պիր սինկիւ իլէ վիճուտինէ սապլայըպ վուրուրլար. պու տէհշէթլու իշկէնճէ իքի սաաթ սիւրմիւշ վէ նիհայէթ էմալըղ աճը տույարագ պիչարէնին էօլմէսի իլէ պու վահշի հարէքէթ խիթամ պուլմուշ տուր։

— Ժիրօնտ նամ ղազէթանըն պէյանընա նազարէն, Ֆրանսանըն ճէնուպի էյալէթլէրինտէ Մօպիլ իհթիաթ ասքէրլէրին սայըսը կիւն պէ կիւն քէսպի զիատէթ էյլէյէրէք, Պօրտօտա տախի չօգ կիւնլէրտէ ղայէթ քիւլլիյէթլու ասաքիր Թէրաքիւմ օլունմագտա վէ եէնիտէն շէհրը մէզպուրտա ալթը Թապուր ասաքիր Թանզիմ ու Թէշքիլ օլունմագտա իմիշ։

— Ինկիլթէրատաքի Աթէնօրըա ղազէթասը չու աթիտէքի պիր գըթա մէքթուպու նէշր իտէր։

«Օն պէշ կիւն ագտէմ Հօլանտալըլար Մ. Վանտէր Վէլտ նամ զաթը Թահթը իտարէսինտէ օլարագ, հէր վէճհլէ էքսիքսիզ Թանզիմ օլունմուշ օլտուղու հալտէ Վէրսայլա կէլիպ, տախիլի շէհիրտէ ղայէթ պէօյիւք պիր մահալ Թէտարիք իտէրէք, խասթախանէ իթթիխազ, վէ կէրէք Ֆրանսըզ կէրէք Ալմանեա խասթալարընը ալա Թարաֆկիրլիք վէ եախօտ պիրի տիկէրինտէն միւրաճճահ Թութմագսըզըն գապուլ իթմէք իչին մահալը մէզքիւրի հէր կէօնա լէվազիմաթը իլէ տօնատըպ, եաթագլար վազ իթմիշլէր։

Շամբինեինին ՀԸԳԸՉԸ վէ գավղասընտան սօնրա, Բրուսիալըլար քէնտի մէճրուհինինի Վէրսայլա կէթիրմիշլէր վէ տօղրու մէզքիւր Հօլանտա խասթախանէսինէ կէլէրէք, ագտէմճէ օրատա եաթագլարա գօնուլմուշ օլան Ֆրանսըզ խասթալարընը եաթագլարընտան ճէպրէն չէքիպ եէր իւսթիւնէ աթըլար վէ պէօյլէլիքլէ քէնտիլէրին կէթիրտիքլէրի ասաքիրըն օնլարըն եաթագլարընա վազ իթտիլէր։

Թասաթթիլէ Մ. Վանտէր Վէլտ, քէզալիք Թապիպլէր պունլարըն պու հարէքէթլէրինէ գարշը կէլմէք իչին լազըմ օլան սայ ու իգտամը տիրիղ իթմէյիփ, քէնտիլէրին իքի միլլէթլէրին խասթալարընը միւսավաթ իւզրէ պագմագ իչին կէլմիշ օլտուգլարընը վէ Բրուսիալըլարըն Հօլանտալըլար խասթախանէսի իլէ պու կէօնա ինսանիյէթին խարիճինտէ պիր Թագըմ մուամէլէտէ պուլունմայա հագլարը օլմատըղընը պիլտիրմիշլէր։ Բրուսիալըլար պունլարըն պու իխթարլարընա ասլա գուլագ ասմայարագ, պաղը Թահքիր Թարզընտա պէտմուա[illegible] Հօլանտալըլար քէնտի խասթախանէլէրինի գալտըրմըշ՝ վէ Վէրսայլտան ալըպ եւրիւյիւ վէրմիշլէր տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՑԷ

Բէշթա 26 յունվ.

Գօնթ Անտրասի մէպուսան գամարասընտա պիր սուալէ ճէվապէն, Ավուսթրօ–Մաճառ հիւքիւմէթին Ալմանեանըն եէնի իթթիֆագընը պիլա իհթիրազ Թանըմագտա, վէ պու եէնի իթթիֆագտա Ավուսթրօ–Մաճառ իմբէրաթօրլուղունուն սայիր միլլէթլէրինին Ալմանեալըլանմասընա տայիր Թէհտիտ խաճի պիր Թէպէտտիւլաթ կէօրէմէտիկինտէն, անընլա միւնասէպաթը տօսթանէտէ պուլունմագ արզուսունտա օլտուղունու պէեան իթտի։

Լօնտրա 26 յունվ.

Խարիճիէ նազըրը, Թայմըզըն մուխպիրի Մ. Բօշըլ Թարաֆընտան պիլտիրիլմիշ օլան (Բարիզին) Թէսլիմի Թէքլիֆլէրի հագգընտա պու տագըգատա տէկին էլան հիչ պիր մալիւմաթ ահզ էյլէմէմիշ տիր։

Տէյլի Նիուզ ղազէթասը շէհրի հալին 24 ինտէ Մ. Ժիւլ Ֆավրըն Վէրսայլտան կէրի տէօնտիւկինի պիլտիրիր։

ՖՐԱՆՍԸԶ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Մարսիլեա 27 յունվ. ախշամ սաաթ 3 վէ 57 տագըգասընտա.

Շէհրը հալին 19 ունտա վուգու պուլան չըգըշըն ատէմի մուվաֆֆագըեէթի տախիլի Բարիզտէ պիր էնտիշէ զուհուրինէ սէպէպիյէթ վէրմիշ իսէ տէ, հիչ պիր գիմսէտէ ղայրէթ քէսիլմէմիշ վէ ալթիւլիւք պուլունմամագտա տըր։

Թելէֆամթլար պէօյլէ չէյլէր անէյիլ տիրլէր ։

Շէտիտ սուրէթտէ պիր ասքէրիճէ հարէքէթ թալէպ օլունմուշ տըր՝ Գօ—րնէէ ·

Փօրտօ 27 յունվ · սապահ սաաթ 9 ·

Բարիզ 24 յունվ · — Պու կիւնքի ժուրնալ Օֆիսիէլին եազտըղընա նէզարէն, Բրուսիալըլար պու կիւն Սէն-Տընիի թօբա թումթարա պաշլամըշլար, վէ ճէնուպ ճիհէթինտէ, քէղալիք անըն սօն գըլըսընտա պուլունան գալէլէրին աթէշինէ տէվամ իթմէքտէ տիրլէր ։

Մահը հալին 19 ունտաքի ատէմի մուվաֆֆագըյէթ, ժէնէրալ Շանզինին պօզղուն վէրմիշ հավատիսի իլէ պիրլիքտէ պուրատա (Բարիզ) ահալիտէ տէրին պիր սիւքիւթիւք հուսուլէ կէթիրմիշ իսէտէ, քիմսէ գուվվէթտէն քէսիլմէմիշ տիր ։

Ղազէթալարըն էքսէրիսի ժէնէրալ Թրօշիւնին իթտիղի քեաֆֆէյի խըտմէթլէրինտէն քէսպը մալումաթ իտէրէք, իտարէյի ասքէրիյէնին թէպտիլ օլմասընը մաթլուպ իտէյօրլար ։

Գավլիէն պիլտիրտիկինէ նէզարէն, հիւքիւմէթ ադալարընըն պիր թէճէմմիւլինտէ, պէլէտիյէ նազըրլարը հէնի վէ տահա չէտիւ ասքէրիճէ մուամէլաթ օլունմասընը մաթլուպ իյլէմիշլէր տիր · ղազէթալար պունի տույղուլու իդհար իթմէքտէ տիրլէր ։

Տիւն տէյիլ էվվէլիսի կիւն Մօնթրըլթուտան ալընան էսիրլէրին չէհատէթինէ նէզարէն, մուհասէրէ իտէնլէր ահըլղատան սըղընթը չէքմէքտէ իմիշլէր ։

Բարիզտէ պազը կէօնիւ էնտիշէ հիւքմ իթմէքտէ, լաքին հիչ պիր ալթիւսթլիւք նիշանէսի պուլունմամագտա տըր ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ջաթը Հազրէթը Շահանէ Թարաֆընտան Պաղտատ վալիսի Միթհատ բաշա հազրէթլէրինէ էթրաֆը միւզէյյէն պիր գըթա միւրասսաճ բէսմինի միւլքէզ միւթէաարըֆը սատէթլու Պաղտատ Պէյ իսէ ղըյգըլմէթ շալըէր, վէ սայիր մէմուրինէ տախի միւնասիպ հէտիյէլէր իհսան օլունմուշ օլտուղու մէսմուաթտան տըր ։

—Կէչէն ճումա էրթէսի կիւնտէն պէրու Ինկիլթէրա սէֆիրի Մ. Էլիօթ ճէնապլէրի իւչ տէֆա Ջաթը Սատարէթբէնահի վէ միւքէլլար ֆիխամ հազարաթը իլէ ուզուն միւտտէթ միւզագաթլարտա պուլունմուշ տըր ։

Պու ուզուն մէշվէրէթլէր Լօնտրատա ագտ օլունան գօնֆէրանս իչին տիր տէնիլ ։

—Ղազէթալար Աթինատալարընտա Լօյտ գումբանեասը վաբօրլարընտան պիրիսի իսկէնտէրիէէտէն չըգըպ Գօրֆու սուլարընտա պաթմըշ, վէ տէրունինտէ իքի եիւզ էլլի նէֆէր եօլճու պուլունտուղունու պիլտիրմիշլէր իսէ լաքին սօնրատան Թալաթատա Ավստրիա գումբանեասը մէրքէզինէ սօրուլտուգտա պէօյլէ պիր վաբօրուն պաթմըշ օլտուղունտան պիհապէր պուլունտուղու աղնաշըլտըղընտան մէզքիւր վուգուաթըն սըրֆ էրաճիֆտէն իպարէ օլմասընը արզու էտէրիզ ։

— Կիրիտ վալիսի տէվլէթլու Ռէուֆ բաշա հազրէթլէրի կէչէն բէնչշէնպէհ կիւնիւ Մէճիտիյէ նամ ֆըրգաթօն իլէ սէմթը մէմուրիէթինէ ազիմէթ իթմիշ տիր ։

— Լա Թիւրքիէ ղազէթէսինէ նէզարէն, Ցավըթ բաշա հազրէթլէրի Նըմէնի գաթօլիքլէրին միյանէսինտէ հիւքմ իթմէքտէ օլան Հասունեան մուտրազաը հալ ու թէսվիյէ իթմէք իչին Բաբա հազրէթլէրինէ պազը թէքլիֆլէր իտէճէք իմիշ ·

—Րօմատան Հասունեան մէսէլէսի հագգընտա սայիր պիր Լաթին բիսկոպոսու կէլէճէք իմիշ, վէ Նասըլքի Մ. Բիլումին մէմուրիյէթի բաբագլարը կախակայել վէ բանադրանք իթմէք իտի իսէ, պունուն տախի մէմուրիյէթի, ճէօմաաթը իսքեաթ իտէպիլի իսէ նէ ալէա, լաքին էտէմէտիղի հալտէ Հակահասունեան ճէմիյէթինի բանադրանք իթմէք իմիշ ·

—Տիկէր րիվաեէթէ նէզարէն Պապը-ալիտէ Հասունեան մէսէլէսի թէզէքքիւրի իչին, պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլուպ, իքի թարաֆտան տախի 12 շէր զէվաթ ճէլպ վէ խասսէթէն Պապը-ալի թարաֆընտան տախի պիր մէմուրու մախսուս մէզքիւր գօմիսիօնա րէյիս նասպ օլունաճագ իմիշ ·

— Տիւն սապահ Գարա-կէօմրիւկ ճիվարընտա պիրինին տէօրթ եաշընտա պիր չօճուղու, սապահլայըն ատէթի իւղրէ ույգուսունտան ույանմատըղընտան, վալիտէսի ույանտըրմագ իչին սէս վէրմէյէ կիթտիղինտէ պիչարէյի եաթագ իչինտէ էօլմիւշ պուլուր, վէ սօնրատան հէքիմ կէթիրիլէրէք քէշֆ օլունտուգտա չօճուղուն գանտան պօղուլմուշ օլտուղու անլաշըլըր ·

—Մահը հալին պէշինճի կիւնիւ Գարա-Հիսար վէ ճիվարընտա հարագէթի արզ վուգու պուլմուշ տըր ·

Ա. Զ. Դ.

ԼՍԱՐԱՆ ՀԱՅԿ · ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գիշեր ժամ 3 զբօսարանս բացուելով Մեծ. Օգսէն էֆէնտի Սահակեան վարժարանին վրայ պիտի ատենախօսէ, նաև թէ այս և թէ վաղ գիշեր ազգային երգեր, պար և դաշնակահարութիւն տեղի պիտի ունենան։

Հանդիսականք ազատ են երգելու և պարելու միայն որոշեալ ժամերու մէջ ։

Մուտք 3 ղշ. իգական սեռը մուտք չի վճարեր ։

Սամաթիա 5 յունվ · 1871
Հայկ. Ընկեր. Տնօրէն ժողովոյ
Ատենադպիր
Մ. Աւշըճեան ·

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Երեկ ընդհանուր ժողովը գումարեցաւ 'ի Ղալաթիա, և երեք ժամ վիճաբանելէ ետև Մէկ փոխ. Ատենապետ և փոխ. Ատենադպիր ունենալու տեղ՝ Երկու փոխ. Ատենապետ և փոխ. Ատենադպիր ունենալու որոշումը տըւաւ, ընտրութիւնը գալ նիստի թողլով ։

Հարկաւ ընթերցողք պիտի զարմանան թէ՝ այս մէկ կամ երկու Ընտրողական խնդրոյն մէջ արդեօք ի՞նչ մեծ սկզբունքներ նկատուած են որ ժամերով ատոնց վիճաբանութեանը զբաղեր են. — ո՛չ, այդպէս չէ, այլ փոխ. Ատենապետ էֆէնտին որ Օտեան էֆէնտիի բացակայ գտնուելուն՝ Ատենապետութեան պաշտօն կը վարէր, այսպէս ընել ուզած է ։

Ասկից առաջ յայտնի է թէ ընդհանուր ժողովը օրէնք մը դրաւ, որով երեք անգամ յաջորդաբար առանց հիւանդութեան կամ բացակայութեան պատճառի բացակայ գտընուող երեսփոխանք հրաժարեալ կըհամարուին. այս որոշումը քանի քանի անգամ իմաց սրբուեցաւ յատուկ նամակաւ բոլոր երեսփոխանաց. բայց ոչ ոք դիտողութիւն յայտնեց դրով. հետեւաբար կարգն եկաւ գործադրութեանը ու ըստ այս օրէնի հրաժարեալ սեպուող երեսփոխանաց տեղ նորերու ընտրութեան հրահանգը գընաց իրենց թաղերուն ։

Այս կարգի անձերէն ոմանք որ երեսփոխան էին և չ'ուզեցին երեսփոխան միալ կամ երեսփոխանական պարտաւորութիւններն կատարել, վերջէն ուզեր են երեսփոխան միալ բայց երեսփոխանական պարտաւորութիւններն առաջի Բ. Դրան չուզելով կատարել, այսինքն չուզելով Ընդհ. ժողովը լուծել տալ, իր ձեռնհասութենէն վեր օրէնքներ դնելուն ամբաստանութեամբը, բարեհաճեր են շնորհել իրենց այդ իրաւունքը: բայց անձնապէս (այսպէս ըսաւ փոխ. ատենապետ էֆէնտին) նամակաւ իմացուցեր են փոխ. ատենապետ էֆէնտիին, փոխ. ատենապետ էֆէնտին ալ իր անձնապէս ստացած նամակին իմաստը պաշտօնապէս հաղորդելով ժողովին՝ ժողովը ուզեց իմանալ ատոնց անունները, որպէսզի գիտնայ թէ ո՞վ է իր դատախազը. ահա ասոր համար էր որ ժողովը իր ժամերն անցուց և ուր ուրեմն Եուսուֆեան էֆէնտիի առաջարկութեամբը այդ միջանկեալ անպաշտօն պաշտօնական խնդիրը խնդրոց կարգն անցնելով օրուան խնդրոց կարգը ձեռք առնուեցաւ և մէկին տեղ երկուքը որոշուեցաւ ։

Բայց ի՛նչպէս կըլլայ որ՝ փոխ. ատենապետ էֆէնտին այդ խնդիրը մէջ կը բերէ, այդ ալ ըսենք ։

Սահմ. 85րդ յօդուածը սապէս կը գրէ,

«Ամեն ժողով և խորհուրդ պիտի
«ունենայ ատենական դիւան մը որ
«կը բաղկանայ մէկ ատենապետէ և մէկ
«ատենադպրէ, և երբեմն նաև ատե-
«նապետի և ատենադպրի փոխանորդ-
«ներէ ։

փոխ. Ատենապետ էֆէնտին թերևս առանց կարդացած ըլլալու այս յօդուածը, կը կարծէ թէ, սապէս գրըւած ըլլալու է,

«Ամեն ժողով և խորհուրդ պիտի
«ունենայ ատենական դիւան մը, որ
«կը բաղկանայ մէկ ատենապետէ, մէկ
«ատենադպրէ. մէկ փոխ. ատենապե-
«տէ և մէկ փոխ. ատենադպրէ ։

Ուստի կասկածելով որ իր գիտցած մէկ թիւը երկուքի փոխուելով նմանօրինակ բողոքներու առիթ կը տրուի՝ յիշելով իր ստացած անձնական բողոքոյ նամակները՝ ժողովը զգուշութեան կը հրաւիրէ. բայց զարմանալին սա է որ՝ երէկ այդչափ վիճաբանութեան միջոցին դիւանին վրայ չը գտնուիր Սահմանադրութիւն մը, որ բացուի ու կարդացուի 85րդ յօդուածին մէջ գտնուած փոխանորդներէ խօսք բառը, կասկածները փարատին ու միջանկեալ խնդիրներու տեղի չը տրուի ։

Հակահասունեանց և Հասունեանց վէճը յայտնի է թէ Լատինանալու ու չը Լատինանալու սկզբան վրայ կը կայանայ. ոմանք կը կարծեն թէ Հասունեանի գործ է այս ու անոր վերնալովը վէճն ալ կը վերնայ ու կը լըմըննայ, նաև ոմանք չըգիտնալով Օսմանեան կառավարութեան 'ի վաղուց անտի այս մասին ըրած հրամաններն ու բռնած քաղաքականութիւնը, կը կասկածին թէ արդեօք ո՛ր կողմը գտնուիլը տէրութեան հաւատարմութիւն է, ուստի այս մասին 1831ին կայսերական հրամանի մը օրինակը տեսնելով, Պէրպէրեան Աւետիս պատուելի նոր հրատարակած ազգային պատմութեան մէջ, նոյնը կը հրատարակենք հոս, այն յուսով որ, թէ Բ. Դուռը կը տեսնէ այս միջոցին, ասկից 40 տարի առաջ տրուած կայսերական հրամանագիրն և թէ Հակահասունեանք ու Հասունեանք իրենց ներկայ խնդրոյն վրայ 40 տարի առաջ տէրութեան ըրած հրամանը կը կարդան ու իրենց դատն ըստ այնմ կը կարգադրեն ։

«Գաթօլիք փիսղոփոսու,
«Գաթօլիք մէզհէպի իլէ Էֆրէնճ մէզ-
«հէպի պէյնինտէ տէրքեար օլան ֆէրգ վէ
«մուղայիրէթ մալում, վէ Գաթօլիք օլան-
«լէր Ֆիրէնգ մէզհէպինի իխթիյար իթմէ-
«յէճէքլէրի էմրի զայիրի մէֆհում օլտուղուն-
«տէն, Էֆրէնճ թայիֆէսինին՝ սահիհ րա-
«յայի տէվլէթի Ալիյէտէն օլան Գաթօլիք-
«լէր իլէ թէզվիճ վէ թէզէվվիւճ ուսուլի-
«նէ կիտէրէք իսթիլադ խըլթէթլէրի մէմ-
«նու օլան գույուտտէն իքէն, պիրագ վա-
«գըթտէն պէրու պու ուսուլէ պագըլմա-
«յարագ թէսէպպիւպ վէ ատէմի տըքքէթ-
«տէն նաշի Ֆրէնգլէր կէլիպ խըլաֆի
«շէրթ Գաթօլիք գըզլէրինի թէզէվվիւճ ի-
«տէրէք, րայայի տէվլէթի Ալիյէ Էֆրէնճ
«մէզհէպինէ մէյլ իլէ, նիհայէթ իչ պու
«ֆէսատըն հուսուլի Գաթօլիք թայիֆէ-
«սինին միւլթէֆայի վէ համէթ վէ հաթար
«օլմասինի մուճիպ օլարագ, պու քեարի
«մէքրուհուն մէնի իլէ րայայի տէվլէթի
«Ալիյէնին տուչարընտան մէթ վէ համէթ
«օլմագլըքտէն վիգայէսի լազըմ կէլէրէք,
«պունտան սօնրա պու քէյֆիյէթէ սէպէպ
«օլանլըր՝ վէ ճէսարէթ իտուպ րուխսէթ
«վէրէնլէր՝ վէ սայիրնձա ագտ իտէն փա-
«փազլըր՝ վէ քուպէթ իլէ թէյտիպ ու-
«օլունաճագլար մէզմունինտէ, լավ թէ հը-
«մայէն ջէվքէթ մագրուն շահանէ մահա-
«պէթ էֆզայի սատըր օլմաղլը, պու
«քէյֆիյէթի միլլէթինէ պէյանի իլէ, պունտան
«սօնրա Գաթօլիքլէրտէն Էֆրէնճ
«թայիֆէսինէ հէր քիմ գըզ վէրիր իսէ,
«վիրէն վէ ալան օլանլար վէ սայիրնձա
«ագտ իտէն փափազլըր գաթըլլըրի ճօն-
«լէրինտէ սալպ իլէ թէյտիպի ճէզա օլու-
«նաճաղընտէն պաշգա, սէնին տախի թէյ-
«սիպին մուհագգագ օլմագլ, պու քէյ-
«ֆիյէթի թահրիր վէ թէձեյսիգ օլունա-
«ճաղը բէշինճէ մալումին օլարագ, անգա
«կէօրէ պու քեարի մէքրուհտէն միլլէթի-
«նի մէն իտէրէք, պունտան սօնրա պիր
«վէչհ իլէ վուքուէ կէլմէսի հաբայինի
«էյլէմէլէրի քէմալի իհթիմամ վէ տըգ-
«գըթ վէ խիլաֆընտան միւպայէաթ էյլէ-
«յէսին տիյու ։»

١٢٤٧ րէպիւլ ախըր ١١

Ս. Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարան ·
. . . Տէր ·

Մարդկութեան բարերարները առաքինութեան համար կը գործեն. անոնց գործը ներբողի պէտք չունի. բայց հասարակութեան պարտքն է իւր պարտ ու պատշաճ յարգանքը անոնց նուիրել։ Այս զգացմամբ Լուսաւորչեան վարժարանի խնամակալութիւնը պատիւ ունի խնդրելու ձեզնէ որ յիշեալ վարժարանին բարերարացը համար իրեն շնորհակալութիւնը բարեհաճիք հրապարակաւ նուիրել ձեր ազգօգուտ թերթին միջոցաւ ։

Յիշեալ վարժարանը անցեալ տարի 150 աշակերտուհիներ ունէր, իսկ այժմ 300էն աւելի է անոնց թիւը, անտարակուսելի նշան մը թէ դաստիարակութեան պէտքը առ հասարակ ըզգալի եղած է ։

Թաղիս կողմանէ մեզ ցոյց տրուած համակրութիւնը կը պարտաւորէր ըզմեզ՝ խնամակալութեանս ներկայացեալ օրիորդները հետզհետէ ընդունիլ, բայց տեղւոյն անձկութիւնը թէ անոնց և թէ մեր փափաքին կրնար արգելք ըլլալ։ Այս արգելքին դարման մը ընելու համար գումար մը պէտք էր զոր չունէինք, բայց բարեյօժար ձեռնտուներու վրայ վստահութիւն ունէինք, և անոնց շնորհիւն է որ այժմ դեղայարդար քարաշէն երկու դասարան և մէկ ընդարձակ սրահ մը աւելցաւ վարժարանիս վրայ։

Այնուազգի ուսանքագրամական նուէրնին շնորհեցին, և ճարտարապետ Յովհաննէս աղա Կ. Սինանեան, խընայողութեան և պատշաճութեան մասին ամենայն զգուշութեամբ անձնըւիրաբար հոգ տարաւ մինչև ցաւարտըն. ոչ նուազ շնորհապարտ ենք նաև Զուխուր-չէշմէ յի հայազգի գործաւոր եղբարց, որոնք յանուն Լուսաւորչայ կանդնեալ մանկանց օժևանին իրենց աշխատութիւնը տէրունական օրերու մէջ իբրև բարեգործութիւն նուիրեցին. յիրաւի՛ սրտառուչ հանգամանութիւն։

Այս մեր երկրորդ տարուան շըրջանը ամենագեղեցիկ հաւաստիք մը ունի վարժարանին ընթացից բարուքութեան առաջիկայ տարւոյս մէջ, զոր 'ի սրտէ կը բարեմաղթենք իբրև երկայն ու խաղաղ օրերու առ հասարակաց մեր բարերարներուն՝ որոնց ձեռնտուութեանը միշտ կարօտ ենք, և ան ամենուն՝ որ անոնց նման իրենց առատաձեռնութիւնը ազգին օգտին նուիրելու չեն խնայեր։

Նաև շնորհակալութեամբ յիշելու արժան կը համարինք Մեծ. դերձակ Ռուբէն աղայն Թադէոսեան, որ խնամակալութեանս խնդրանօք շաբաթը երկու օր կարանի պէտք եղած ձեռք անձնուիրաբար ուսուցանելու յօժարակամ յանձնառու եղաւ, և քիչ օրուան մէջ բաւական յաջողակութիւն ցոյց տուաւ։

Ընդունեցէք Մեծ. Տէր, մեր ակնածու յարգանքը, զոր այսու առթիւ ձեզ կը վերանորոգենք.

'Ի դիմաց խնամակալութեան Ս.
Լուս. աղջկանց վարժարանին
Տնօրէն
Ս[illegible] [illegible] Մ[illegible]
Եկեղեցւոյ.

Յ. Գ. Լուսաւորչեան վարժարանի աղջկանց ձեռագործները վիճակահանութեան դրուելու համար 2000 տոմսակ պատրաստուած է, և մէկ տոմսակին գինը 1 քառորդ մէճիտ, այս տոմսակաց հասոյթին մէկ մասը դարձեալ ձեռագործի վերաբերեալ նիւթերու պիտի գործածուի, իսկ միւս մասը դպրոցին ապագայ վիճակին բարւոքմանը համար պիտի գործածուի։
Նոյն.

Ս. Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանի նուիրատուք հետևեալներն են.

	Ոսկի Օսմ.
Պալեան Յակոբ պէյ	25
Եաղուպեան եաղուպ էֆէնտի	5 1/2
Միքայէլ և Թովմաս էֆէնտիք Խօրասանճեան	4
Ոսկերիչ Տիգրան աղա Էգնայեանի Բումէլլի երկաթուղեաց բաժիններէն մէկ բաժին Նօ. 333,312	
Ալթունեան Ստեփան էֆէնտի Պուքրէշի վիճակահանութեան պիլէթներէն մէկ պիլէթ.	
Գրիգոր աղա Գարակէօզեան	2
Գրիգոր, Յարութիւն, Գէորգ, Մուրատեան, ձեռամբ Տ. Մատթէոս քահանայի	2
Սահակ էֆէնտի Ապրօեան	2
Մարիցա տիկին Նաղուպեան	2
Բարեպաշտ տիկին մը մէկ մէճիտ	3 1/2
Գաբրիէլ աղա Գասպարեան	1
Թագուհի տիկին Ներսէսեան	1
Նէքտար տիկին Խաչէզպաշեան	1
Բէմպէ տիկին Պալեան	1
Երմօն տիկին Պալեան	1
Նուպիկ տիկին Սերոբեան	1
Տիրուհի տիկին Փիւրքճիպաշեան	1
Մաննիկ տիկին Փիւրքճիպաշեան	1
Եսպրաքսէ տիկին Սերոբեան	1
Սուքիաս էֆէնտի Լըմէնեան տասն և հինգ մէճիտիէ	
Յովհաննէս աղա Փիւրքճիպաշեան	1
Բարթող էֆ. Փիւրքճիպաշեան	1
Մանուէլ աղա Պէօրէկճեան ոսկի Գառ.	1
Յարութիւն Սմբատեան	1
Մ. Յակոբ էֆէնտի Թօքատցի	0 1/2
Մարտիրոս աղա Մէհէնտիզեան	0 1/2
Մատթէոս աղա Մ. Փիլիպպոսեան	0 1/4
Օհան աղա Հարենց վաճ. մէկ գըրմից	
Յակոբեան աղա եաղըճէ. երկ. արծ. մէ.	
Պօղոս աղա Սանէքեար երկու արծաթ մէճիտ	
Յարութիւն, Յովհաննէս աղայք մէկ ու կէս մէճիտ	
Ալթանիկ էֆէնտի Արապեան մէկ արծաթ մէճիտ	
Ադապլի հանըմ Հոլեան	ղշ. 75
Մ. Կարապետ Իզնիմիտցի մէկ քաննոց ոսկի մը	
Սինէմ խալֆա	. 50
Յարութիւն Քէրէստէճի	. 50
Բարսեղ Թուղլաճի	. 50

Որդիկ էֆէնտի պատուհաններուն շըրջանակները և դուռները։

Աւետիս էֆէնտի Խօրասանճեան երկրագունդ լրագրի մէկ տարուան 1870 և շարունակելի 1871 տարուան.

Անոնեան խնամակալուհի տիկին մէկ տեօքմէ սօպա մը սեղանատանը համ.

Փափազեան Յարութիւն աղա չորս խանթար երկաթ.

Եսայեան Գաբրիէլ աղա և եղբայրն 2 Փըչի քառ.ֆիցա.

Եսայեան Մկրտիչ աղա 1 Փըչի քառ.

Յակոբ աղա Շահպազեան 2000 Թուղ.

Մ. Մկրտիչ աղա 2000 Թուղլա.

Քիրէճճի արհեստաւոր աղաներ աղաներէն բաւական քիրէճ նուիրուեր։

* * *

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻԷ

Ի ԳԷՏԻԿ ՓԱՇԱ

1871 ՅՈՒՆ. 16 ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄ. 2 1/2
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Պ. Յ. ՎԱՐԴՈՎԵԱՆԻ

Զ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԵԾԱՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՅՈՑ
ԸՆԴ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ
ԵՒ
ՄԵԾԱՄԵԾ
ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅԿԱԶԱՆՑ
ԿԱՄ
ՄԱՀ ՄԵԾԻՆ ՄԻՀՐԴԱՏԱՅ

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՆՐԳԱԽԱՌՆ
'Ի ՄԻ յառաջաբանի 'ի հինգ արարս
և յերկուս պատկերս.

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Պ. ՌԱՄԱՆՈՍ ՍԷՏԷՖՃԵԱՆԻ

Զօրավարք, Զինուորք, Քուրմք, Կուսանք, Սրնգահարք, Փողահարք, Դատաւորք, Ասպետք, Նկարակուորք, Հանդիսականք, եւլն. եւլն, եւլն.

Զօրավարք, Զինուորք, Նախարարք, Քուրմք, Գլխնապահք, Գահերէց, Սպասաւորք, չորս գերի Թագաւորք, եւլն. եւլն.

ՊԱՐ ԳԵՂՋԿՈՒՀԵԱՑ

ՊԱՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԻ ԱՐԱՐՍ
Գրեալ Պ. Գ. Հ. [illegible]

* * *

[illegible]

[illegible]

Հէտմ օլունան Պահճէ—գաբու Գարագօլխանէսի գարշըսընտա վագը նումէրօ 7 էճզահանէ մաղազասընտա (ՀԻԼԱԼԷՍԻՋ) մէվսիմ իչին, հէր նէվի ալա ճընս խալիս պալըգ եաղլարը հիչ վէ օգկա իլէ պուլընտուրուլ միալի; սայըր հէր նէվի Թազէ խալիս էճզալար Ֆիրուխթ օլունուր՝ Քէզալիք Փորտօ չարապլարը չիֆօլաթալար, հուլայ, լիգոր, վէ սայիրա Թազէ վէ գօգուլու եաղլար (բարֆիւմըր) Եվրօբա վէ Ալամանիա մաալէն սուլարը. քէզալիք Ջիթլի սույունուն սախի իւթանոլ Թարաֆընտան սըլ տէրօզիթօսու միւմայիլէյհ Վ. ԳԱՍԱՊԼԵՆՏԱ պուլունուր, խըթէք խալէն բազվէթլու միւշթէրիլէր Թազէ վէ էհվէն Ֆիաթլա պուլաճագլարը եղին օլունուր.

Խաճի կէրէք պունտաքի էճզաճըլարա, վէ կէրէք Թաշրալարտա պուլունան էսնաֆլարա գըյէ իլէ վէ հաղըր էճզալար խալիս օլարագ սաթըշ օլունմագտա տըր։ (Պու պապտէ էճզաճըլարըն միւշթէրիլէրի սախի հէքիմէ վէ էճզաճըյա պէհանէ պուլմայարագ, պիր Թագըմ գալպ վէ էսկի էճզալարտան գուրթուլարագ, հիֆաբէթլիր օլարագ հէր քէսին մէմնուն օլաճագը աշիքեար տըր։)

ԻԼԱՆԱԹ

Լրագրոյս տպարանը Եուսուֆեան խան Թիւ 4—5՝ տէրութեան տպագրական օրինաց համաձայն, հայերէն տառերով, գիրք, տետրակ, յայտարարութիւն, նամակ, քուէնամակ, տոմսակ, անդորրագիր, հարսանեաց և ննջեցելոց հրաւէր եւայլն. աժան գնով և մաքուր կերպով տպագրելու պատրաստ ըլլալուն, հրաւէր կը կարդանք ամեն անոնց՝ որպարագրութեան պէտք ունին։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՈՑ

ՏԿՈՒԵԱԼ
Ի 1772 ԱՄԷ ՓՐԿՉԻՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՄՆ 1860
ՀԱՆԴԵՐՁ ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՒ
ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԵՐԵՒԵԼԻ ԻՐԱՑ
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՒԵՏԻՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

կը ծախուի հետևեալ տեղերը։

Գօմիսիօն խան Բ. յարկ Թիւ 61 Շահին աղայի սենեակ և Գալաթածըլը պաշը Բէսամ սօգագը Ճէվահիրճեան Յակոբ աղայի խանութը։

Եւ հասարակութեան աւելի դիւրամատչելի ընելու համար, մասնաւորապէս Պ. Գառնիկ Փիտէճեան երիտասարդին յանձնած ենք յորմէ փափաքողք կրնան ստանալ։

ՀՐԱԲՈՒՂԽ
ԱՐԱՐԱՏԱՑ

ՆՈՐԻՆ ԱՄԵՆԱՄԱՔՈՒՐ ԵԿԵՂԵՑԵԱՑ
ԴԷՄ ՄԱՔԱՌՈՂ ԹՇՆԱՄԵԱՑ
ԵՒ
ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԽՆԴՐՈՑ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ
ԳՐՈՒԹԵԱՆՑ Ի ՎԵՐԱՅ ԳԼԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ.

55 երեսէ բաղկացեալ ընտիր գրքոյկ մ'է, աշխատասիրեալ 'ի Թադէոս Միհրդատ Տ. Աստուածատուրեանէ։

Կը ծախուի գրավաճառաց քով 'ի գին 6 ղուրուշ.

ՔԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԵԳԱՐԱՆ
ԿԱՄ
ԵՂԱՆԱԿ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՎԵՑ ԴԱՍՈՎ ՈՒՍԱՆԵԼԻ

Տպուած ու ծախուած տեղն է Գործարան Ջամպազեան, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ Թիւ 12–14։ Գինը ամէն տեղ 10 բարայ է։ Գրքոյնաց համար և հարկաւոր առնողին զեղջով կը տրուի։

ՄՈՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ

ԵԱՆԿԸՆ ԻՋԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ
«ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ»
ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԵԱՍԸ

Պու կիւնքի Թէքմիլ սէրմայէսի (անուանական)	Լրյ. Ինկ.	5,000,000
	ԵԱՆԻ	Լրյ. Ինկ.
Ասըլ սէրմայէ		2,000,000
Շիմտիյէ տէք քեարտան արթըրըլմըշ		2,838,119
Պու կիւնքի մէվճուտ սէրմայէսի		4,838,119
Գումբանեանըն եըլլըգ իրատը		800,000

Իշ պու գումբանեայ 1809 տա, եանի պունտան 61 սէնէ էվվէլ Թէշքիլ օլունմուշ օլուպ, վէ քէնտի սէրմայէսինտէն մաատէ քեարտան արթըրըլը պէօյլէ մէպլաղ իլէ տիւննեանըն էն պէօյլէ հիրքեթլէրինին սըրասընա կէչմիշ տիր։

Կէրէք էհալինին քէնտի մաղազասընտա վէ կէրէք Սթամպօլ վէ Կալաթա կէօմրիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի, վէ կէրէք էվ, մաղազա վէ էսկէլէ սայիրէ վէ էշեա, քէօյլէրտէ վէ եալըտա չըգըր իչին տէ, սիկուրթա իթմէք իչին իլան իտէր։

Սիկուրթա Թուրթմագ իսթէյէնլէր Գալաթատա Գէօրգ պէյ խանընտա Նօ. 9, մէզքիւր գումբանեա Թարաֆընտան գումբանեանըն աճէնթի Մ. «Ուիլլըմ Ր. Սուանսա վէ եախօտ Իսթամպօլտա Շէրիֆ բաշա խանընտա Համբարձում աղա Յովսէփեանա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի։

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԱԶ ՎԷ ՄԻՒԷԼԼԻՖ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ
ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ Ն. 4—5